

قلب تپنده آموزش

امیرعباس میرزاخانی

در سال 1994 میلادی سازمان علمی-فرهنگی سازمان ملل (UNESCO) با همکاری چند سازمان جهانی دیگر از جمله سازمان جهانی کار (ILO) و آموزش جهانی (EI) و به پیشنهاد فدریکو مایور مدیرکل وقت سازمان، روز پنجم اکتبر - برابر با 13 مهر- را به عنوان روز جهانی معلم تعیین می‌کنند و به همین مناسبت هر سال در این روز برنامه‌های ویژه‌ای در گرامیداشت و پاسداشت معلم و حرفه معلمی در سراسر جهان برگزار می‌شود. همچنین یونسکو با همکاری نهادهای آموزشی در سراسر جهان برای توجه بیشتر جهانیان به مسائل و مشکلات حرفه معلمی هر سال شعارهایی را به فراخور این روز تعیین می‌کند. این شعارها معمولاً به گونه‌ای برگزیده می‌شوند که مسأله‌ای فراگیر درباره این حرفه را به چالش می‌کشند. امسال شعار روز جهانی معلم را «معلمان قلب تپنده بازیابی آموزش» انتخاب شده و این در حالی است که معلمان ایران بیش از سال‌های گذشته با مسائل و مشکلات فراوان ناشی از وضعیت کنونی کشور و همچنین بحران معیشت و بالا رفتن خط فقر مواجه هستند و فشارهای اقتصادی و تنگناهای معیشتی آنها را از نظر ذهنی و روانی و جسمی برای ایفای نقش موثر معلمی بی‌انگیزه و ناتوان کرده است. این شرایط موجب شده تا آسیب‌دیدگان از آن در وهله نخست دانش‌آموزان و سپس اعضای خانواده بزرگ فرهنگیان و دیگر ارکان جامعه باشند. معلمان در شرایط بحرانی کشور که مردم در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در سختی و تنگنای معیشت قرار دارند رنج‌ها و مشقت‌های مضاعفی را نیز متحمل شده‌اند و نه تنها تهیه نیازهایی از قبیل مسکن برای‌شان رویایی و غیرقابل تحقق است، بلکه حتی تامین هزینه‌های روزمره نیز از توان آنها خارج است و آنها را به افرادی ناامید و افسرده تبدیل کرده است که در مواجهه با کودکان و نوجوانان تاثیرات منفی روحی و روانی به‌جای خواهند گذاشت. هر سال روز جهانی معلم به نقش حیاتی معلمان در رسیدن به آموزش باکیفیت به عنوان مهم‌ترین رکن آموزش می‌پردازد. امسال با وجود چالش‌های پیش‌روی معلمان در بحبوحه بحران کووید ۱۹ اهمیت این موضوع بیشتر هم شده است.

همان‌طور که این پاندمی کرونا نشان می‌دهد، معلمان سهم عمده‌ای در تضمین تداوم یادگیری و حمایت از سلامت ذهن و جسم دانش‌آموزان دارند

و یونسکو نیز با درک این واقعیت به انتخاب این شعار برای روز جهانی معلم سال 2021 اقدام کرده است. با انتشار وسیع و گسترده این ویروس منحوس در دنیا و عوارض پاندمی آن در دو سال اخیر، تقریباً بیش از 1.5 میلیارد دانش‌آموز و به عبارتی بیش از ۹۰ درصد کل جمعیت دانش‌آموزان ثبت‌نامی در مدارس دنیا، تعطیل شده است و این رویداد روی کار حرفه‌ای بیش از ۶۵ میلیون معلم تاثیر گذاشته، به گونه‌ای که عدم آموزش حضوری و آسیب‌های آموزش مجازی، نقاط ضعف نظام‌های آموزشی جهان را بیش از پیش عیان کرده است و آثار مترتب بر این شیوه تاثیر مخربی بر جوامع مختلف داشته و رشد بی‌عدالتی‌ها را تشدید کرده است. معلمان به عنوان راهبران آموزش و به تعبیر سازمان یونسکو «قلب تپنده آموزش» با هدف جلوگیری از این آسیب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جهان مبتنی بر بازیابی شکل و شیوه آموزش براساس محدودیت‌های ناشی از بحران کرونا دست به نوآوری‌های بزرگی زدند و با شعار «مدرسه تعطیل است ولی آموزش تعطیل نمی‌شود» موضوع آموزش را در بستر اینترنت و شبکه‌های اجتماعی پیگیری کردند و در این مسیر تلاش بر این بود تا هیچ دانش‌آموزی از آموزش بازماند. در سراسر جهان، معلمان فردی و گروهی تلاش کردند تا راه‌حلهایی بیابند و محیط‌های یادگیری جدیدی برای دانش‌آموزانشان پیدا کنند تا کاری کنند که آموزش ادامه یابد و در حال حاضر هم که واکنش‌ناسیون با سرعت بیشتری در جریان است؛ نقش معلمان در حمایت از دولت‌ها برای اجرای بازگشایی مدارس و ارائه مشاوره تخصصی به دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. با رشد سریع تکنولوژی‌های نوین و وابستگی ابزارهای قدرت به این نوع فناوری‌ها و همچنین تغییر مولفه امنیت از سیستم‌های سنتی معطوف به تجهیزات جنگی به امنیت سایبر و اهمیت آموزش‌های دیجیتال و تاثیر آن در اقتصاد کشورها باعث شده تا موضوع آینده‌نگری مقوله آموزش را فراتر از پاندمی کرونا در سال 2019 مورد بررسی و بازنگری قرار دهیم و لازم است تا انعطاف‌پذیری نظام آموزشی‌مان را افزایش دهیم تا بتوانیم سریع و موثر به این نوع بحران و دیگر بحران‌های مشابه که بعضاً می‌تواند امنیتی تلقی شود، واکنش مناسب نشان دهیم و این به معنای حمایت اقتصادی و مالی از آموزش و پرورش در جهت سرمایه‌گذاری بر تربیت معلم باکیفیت و توانمند و کارآمد به عنوان قلب تپنده آموزش در بدو ورود به نظام تعلیم و تربیت و تداوم برنامه‌های ارتقای حرفه‌ای معلمان موجود است. بدون شك بی‌توجهی به موارد فوق و عدم اقدام اضطراری در افزایش سرمایه‌گذاری در بحث آموزش ممکن است به فاجعه جبران‌ناپذیری در یادگیری و بازتولید پدیده بیسوادی در جوامع تبدیل شود که در این صورت برای جبران خسارت ایجاد شده باید هزینه‌های هنگفتی در نظر

گرفت. همچنین لازم است برای تربیت نیروی کار انعطاف‌پذیر تعلیم و تربیت در دوران بحران، تمام معلمان به مهارت‌های آموزش در بستر اینترنت و شبکه‌های اجتماعی و شیوه آموزش تلفیقی مجهز شوند و در این زمینه دولت‌ها در ایجاد و فراهم کردن و دسترسی عادلانه همه دانش‌آموزان به ابزارهای هوشمند و زیرساخت‌های دیجیتال در همه نقاط کشور برای تحقق شعار اعلامی یونسکو در سال 2021 نقش تعیین‌کننده‌ای دارند.

□□□□□□ 1400 □□□ 18 □□□□□□ □□□□□□□□□□□□